



#BSz70 – Gondolatok a hetvenéves Belügyi Szemle kapcsán

Petrétei Dávid

Dr. tanársegéd, rendőr őrnagy
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
petretei.david@uni-nke.hu

*„A Mester mondotta:
A régít feleleveníteni, s az újat megismerni;
így lehet tanítóná válni!”*
Konfuciusz

Hetven évről közhelyek nélkül nagyon nehéz bármit is írni. A Belügyi Szemle a hazai kriminalisztikai szakirodalomnak is az egyik zászlóshajója. A kriminalisztika esetében hetven év a tudományág történetének nagyobbik fele. Ráadásul, ahogy a legtöbb tudományterületen, úgy a kriminalisztikában is exponenciális fejlődés figyelhető meg. A Belügyi Szemle indulásakor még nem használta az igazságszolgáltatás a DNS-maradványokat, a digitális bűnjeleket pedig a sci-fi szerzők sem tudták volna elképzelni. Mégis, akár a Rendőrmúzeum gyűjteményét, akár korabeli szakkönyvek fényképeit böngészve megállapíthatjuk, hogy „a bűn” jóval kevesebbet változott. A gyilkos hetven éve is késsel, baltával sújtott le, és napjainkban is ezt teszi. Ma már három dimenzióban szkenneljük be a helyszínt, és a korábbi évtizedekhez képest sokkal nagyobb súlyt fektetünk a kontamináció kiküszöbölésére. Szoftverekkel elemezzük a vér fröccsenésének útját, lézer segítségével tesszük láthatóvá és fényképezhetővé a daktiloszkópiai nyomokat. De az esetek jelentős részében konyhákban, fűskamrákban, műhelyekben, hálószobákban. Éppen úgy, mint kollégáink hetven évvel ezelőtt. Akkor inget-nyakkendőt viseltek, bőrkabátot, kalapot. Ma egyszer használatos kezeslábast kell húznunk, szájmaszkot és gumikesztyűt, bizonyos fényforrásokkal dolgozva védőszemüveget is. A gondolati rekonstrukció azonban nagyjából ugyanaz, hiszen ugyanazok lehetnek a kiváltó okok: nyereségvágy, elhúzódo személyes konfliktus, szerelemfáltás, kéjvágy, esetleg erős felindulás, az agy hirtelen elpattanása. A boncasztalokon is nagyon hasonló sértettek fekszenek; talán valamivel több a tetoválás és kevesebb a testszőrzet, de a fém

vagy műmárvány asztal majdnem ugyanaz. A rezgőfűrészt már mindenhol villanymotorral megy, de a kések és ollók ugyanazok. Bár létezik a számítógépes rétegvizsgáló (komputertomográf, CT), a módszertan szerint legtöbbször még mindig vágnak.

A kriminalisztika oktatásában egyre nagyobb szerepet kap az adatbányászat (vagy németes fogalommal: raszternyomozás, hálónyomozás), a digitális adatok tömkelegén végzett elemző-értékelő munka; a nyílt forrású adatok gyűjtése (OSINT), ami felfogható a virtuális világban végzett környezettanulmány-készítésnek is. A mérhetetlen mennyiségű adat kezeléséhez számítógépekre van szükség, és ma már a mobiltelefonok többkamerás fényképezőgép-rendszerét is mesterséges intelligencia vezérli; mégis, a főszereplő az elkövetői oldalon és a bűnüldözés-igazságszolgáltatás oldalán is az ember maradt.

A tudomány, pontosabban a tudomány művelése is rengeteget változott hetven év alatt. Ma publikációs kényszer van, és az sem mindegy, hova publikál a lelkes szerző. Az A kategóriás hazai, Q4-es nemzetközi, fizetős vagy sem. Ráadásul a D1-es csúcscategóriában forenzikus vagy rendészettudományi periodika nincs is. A nemzetközi folyóiratokba a publikálás szabályai rendkívül kötöttek; tulajdonképpen minden egyes cikkben egyetlen, jól körülhatárolható kísérlet mutatható be, vagy más cikkek metaanalízise végezhető el. Vélemények szintetizálására, átfogó gondolatmenetek felvázolására a nemzetközi folyóiratok cikkei gyakorlatilag alkalmatlanok. Ez a kötött forma maradéktalanul alkalmas az orvosi kutatások és egyes természettudományos kutatások ismertetésére, de kevésbé tűnik alkalmasnak a társadalom- vagy a jogtudományok eredményeinek közlésére. Matematizálásra, kvantitatív szemléletre kényszerít olyan területeket, amik erre nem kifejezetten alkalmasak. Statisztikában, korrelációkban való gondolkodásra ösztökél, ami egy – teszem azt – büntető eljárásjogi témától teljesen idegen. A pszichológiát, szociológiát, kriminológiát az ilyen szemlélet végső soron redukálja, hiszen a matematizálható jelenségek csak egy-egy részt képeznek a szakterületen, nem annak egészét jelentik. Nem statisztika, nem matematika szükséges ahhoz, hogy egy magánszférába súlyosan beavatkozó nyomozási cselekmény alapjogi korlátait vagy jogalkalmazási garanciáit körüljárjuk. Jogról, rendészeti igazgatásról, krimináltaktikáról, a filozófia szerepéről az igazságszolgáltatásban nemigen lehet a redukcionista felfogás szerinti „tudományos” cikket alkotni.

Dicséretes, hogy a Belügyi Szemle mindvégig a hazai tudomány élvonalába tartozott, és tette mindezt úgy, hogy közben teret biztosított a nem annyira tudományos, inkább szakmai cikkeknek is. Kifejezetten szerencsés, hogy a tudományos közlemények mellett ismét helye van az interjúknak, az esetismertetéseknek. Üdvözlendő a rendszeres hírlevél, amiben ugyancsak helyet kap a

szakmai tartalom: hírek, tudósítások. Hasonlóan fontos a tematikus különszámok rendszeres publikálása. Az online megjelenés egyrészt a nagyobb olvasság, könnyebb elérhetőség garanciája, másrészt megnyithatja az utat a Belügyi Szemle nyomtatott változatából szükségképpen hiányzó színes fényképek közzétételének lehetősége előtt. Azaz a tudományos közleményekhez fűzhető lenne fényképmelléklet, illusztrációk, akár videók, amik a cikk online változatában szerepelnek, a nyomtatott változat pedig erre csak utalna.

Hetven év alatt óriási változás állt be a külföldi tudományos és szakmai vérkeringésbe való bekapcsolódás lehetőségeit tekintve is. Ma évente több tucat, akár több száz külföldi képzésen, konferencián, hospitáción és tanulmányúton vesznek részt a rendészet, a bűnüldözés és az igazságszolgáltatás szakemberei. Megfontolandó lehet a kötelezően elkészített útijelentések szakmai közvéleményre tartozó, minősített adatoktól megtisztított kivonatainak, tanulságainak rendszeres közzététele, akár a Szemlében, akár a hírlevélben, akár különszámokban.

Hetven év alatt óriási változott a világ, és mégis számtalan dolog vagy jelenség maradt ugyanolyan. A Belügyi Szemle lépést tart a változó világgal, megfelel a jelen kor kihívásainak, és közben megmaradt a számos belügyi és igazságügyi vonatkozású szakterület tudományos művelésének zászlóshajójaként. Megtartja a legjobb hagyományaiból azokat, amik ma már egyenesen idegenül hatnak a publikációs kényszertől terhelt új típusú tudományosságban. Képes ugyanakkor megújulni és modernizálódni, hogy a következő „online bensülött” nemzedék közösségimédiában és okoseszközökben gondolkodó rendészeti szakembereinek is fogyasztható, érdekes maradjon, miközben nem enged a magas szakmai és tudományos színvonalból sem.

Mi is fejezhetné ki számomra a robbanásszerűen változó jelenkor kihívásainak és a hét évtized patinájának sinergiáját, mint a mottónak választott Kong Zi-idézet a régiről és az újról, vagy e rövid tisztelgő esszé címe: „hashtag beszéshetven”.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Petrétei D. (2022). #BSz70 – Gondolatok a hetvenéves Belügyi Szemle kapcsán. *Belügyi Szemle*, 70(11), 2385–2387. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.11.46>